

UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ,
FARMACIE, ȘTIINȚE ȘI TEHNOLOGIE
„GEORGE EMIL PALADE”
DIN TÂRGU MUREȘ

**UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ, FARMACIE, ȘTIINȚE ȘI
TEHNOLOGIE „GEORGE EMIL PALADE” DIN TÂRGU MUREȘ**

**ȘCOALA DOCTORALĂ DE LITERE, ȘTIINȚE UMANISTE ȘI APLICATE
DOMENIUL: FILOLOGIE**

TEZĂ DE DOCTORAT

Doctorand:

Ileana DOICARU (BRATU)

Conducător științific:

Prof. univ. dr. Iulian BOLDEA

TÂRGU MUREȘ

2022

**UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ, FARMACIE, ȘTIINȚE ȘI TEHNOLOGIE
„GEORGE EMIL PALADE" DIN TÂRGU MUREȘ**

**ȘCOALA DOCTORALĂ DE LITERE, ȘTIINȚE UMANISTE ȘI APLICATE
DOMENIUL: FILOLOGIE**

ESEISTICA POETELOR NEOMODERNISTE

REZUMAT

Doctorand:

Ileana DOICARU (BRATU)

Conducător științific:

Prof. univ. dr. Iulian BOLDEA

TÂRGU MUREȘ

2022

ESEISTICA POETELOR NEOMODERNISTE

CUPRINS

ARGUMENT

CAPITOLUL I. ESEISTICA POETELOR NEOMODERNISTE. REPERE TEORETICE

- 1.1. Neomodernismul - contextualizare istorică, literară și ideologică
- 1.2. Eseul-instrument de cunoaștere a lumii și a sinelui
- 1.3. Literatura feminină - un fals concept?

CAPITOLUL II. ANA BLANDIANA – DIMENSIUNEA EXISTENȚIALĂ A ESEULUI

- 2.1. Eseistică și literatură
- 2.2. Scriitura ca adevăr al ființei
- 2.3. Dimensiune etică și *poiesis*
- 2.4. Evadarea din cotidian. Memorialistica de călătorie
- 2.5. Scriitorul - martor al istoriei

CAPITOLUL III. ILEANA MĂLĂNCIOIU - ROSTIREA ADEVĂRULUI

- 3.1. Tragicul literaturii - tragicul cotidianului
- 3.2. Dimensiunea culturală a scriiturii
- 3.3. Publicistica postdecembristă

CAPITOLUL IV. ANGELA MARINESCU - CONFESIUNE ȘI SUFERINȚĂ

- 4.1. Creația între senzualitate și cruzime
- 4.2. Exercițiul eseistic - sondarea interiorității și comentariu social
- 4.3. *Jurnal scris în a treia parte a zilei* – edificare prin creație

CAPITOLUL V. IRINA MAVRODIN - INTERPRETARE ȘI TRĂIRE

- 5.1. Convergențe ale operei
- 5.2. Interferențe și lecturi critice
- 5.3. Ființa creatoare între uimire, necesitate și hazard
- 5.4. Amintire și mărturisire

CONCLUZII

BIBLIOGRAFIE

Teza de doctorat *Eseistica poetelor neomoderniste* își propune să interpreteze opera eseistică și publicistică a scriitoarelor Ana Blandiana, Ileana Mălăncioiu, Angela Marinescu (Marcovici) și Irina Mavrodin, consacrate, cu excepția Irinei Mavrodin, mai ales ca poete, ce dovedesc, prin cultivarea unor tipuri de scriitură nuanțate, o profundă cunoaștere și o înțelegere particulară a lumii. Opțiunea cercetării eseisticii și publicisticii acestor autoare este legitimată de necesitatea de a restitui acestor poete neomoderniste care sunt, în egală măsură, autoare a unor opere eseistice importante, locul pe care îl merită în contextul actual al literaturii române, prin situarea operei acestora în locul care li se cuvine în istoria literaturii române contemporane, dar și prin aprecierea de care se bucură în rândul exegeților și cititorilor pasionați.

Opera eseistică și publicistică a acestor scriitoare se expune unei explorări de profunzime deoarece, substanțială atât în privința conținutului, cât și din punct de vedere formal, ea oferă multiple deschideri și resurse oricărui demers de interpretare a semnificațiilor, ideilor, conceptelor reprezentate. Predilecția poetelor amintite pentru acest gen de scriitură se datorează faptului că el oferă posibilități generoase de a asocia idei ce provin din diferite domenii culturale, dezvăluind mecanisme interne ce redau noi registre ale creativității artistice. Tema lucrării s-a fundamentat pe ideea necesității definirii și interpretării acestei specii a criticii literare, eseul, situat la granița cu literatura, reunind elemente ale tuturor stilurilor funcționale și surprinzând o problematică specifică prin care eul reflexiv se raportează la realitatea imediată, într-un comentariu mai puțin preocupat de grile transfiguratoare.

Eseistica acestor poete a fost asimilată modernismului și ilustrează paradigma culturală neomodernistă/ neoexpresionistă în orientarea, configurația și direcția de afirmare pe care i-a conferit-o literatura postbelică, scriitoarele amintite fiind considerate repere ale literaturii române a ultimelor decenii, debutul lor producându-se într-o perioadă de profundă emulație culturală.

Obiectivul primordial asumat de prezenta cercetare este acela de a realiza o explorare sistematică a eseisticii și publicisticii autoarelor Ana Blandiana, Ileana Mălăncioiu, Angela Marinescu (Marcovici) și Irina Mavrodin, pentru a reliefa trăsăturile dominante din punct de vedere tematic, estetic, stilistic și tipologic. Pentru atingerea obiectivului central al cercetării s-a urmărit îndeaproape și realizarea unor obiective specifice: reperarea trăsăturilor definitorii ale eseisticii poetelor menționate și a elementelor care definesc sensibilitatea de factură neomodernistă, pe baza analizei dinamicii textuale de suprafață și de profunzime a textelor; decelarea elementelor de factură neomodernistă prin analiza de text a volumelor de eseistică

aparținând autoarelor Ana Blandiana, Ileana Mălăncioiu, Angela Marinescu (Marcovici) și Irina Mavrodin; stabilirea elementelor definitorii ale eseisticii acestora în vederea realizării profilului tipologic dominant al scriitoarelor; încadrarea eseisticii într-o speță a neomodernismului prin elemente de viziune și de limbaj; stabilirea criteriilor estetice care stau la baza eseisticii postmoderniste (neoexpresioniste/ existențialiste).

În ceea ce privește perspectiva din care s-a realizat cercetarea, intenția noastră a vizat o perspectivă transdisciplinară și pluridisciplinară, integrativă și inovativă, situată la interferența dintre critica literară, istoria literară, hermeneutică, stilistică în orizontul mai larg al comprehensiunii sensurilor operelor literare, într-un spațiu cu posibilități fecunde, dinamice, flexibile de a interoga textul literar dar, mai ales, adecvate naturii specifice a acestor opere.

Primul capitol, *Eseistica poetelor neomoderniste-repere teoretice*, propune o contextualizare istorică, literară și ideologică a neomodernismului, având în vedere că autoarele supuse atenției se înscriu prin opera lor poetică în coordonatele tematice, de viziune și atitudine ale acestui curent literar, dar și cu unele reflexe ale postmodernismului, opera eseistică și publicistică a lor depășind canonul neomodernist. Promovând o nouă expresie artistică, relevantă într-un limbaj surprinzător, uneori cu elemente suprarealiste și ermetice, alteori simplu, marcat de parodie, ludic și umor, neomodernismul își propune să desființeze, până la anihilare, orice canon. Nonconformiștii reprezentanți ai acestui curent, anticipat într-o oarecare măsură de modernism, reușesc, prin frenezia proliferantă a actului creator, să îmbogățească limbajul cu noi lexeme – inventate sau reale, dar investite cu noi înțelesuri – precum și cu noi imagini, fiind generația ce va încerca recuperarea conținutului estetic al literaturii.

Tot în acest capitol am încercat să realizăm o valorizare a textelor de tip eseistic/publicistic, percepute ca instrumente de cunoaștere ale lumii, dar și ale interiorității. Eseul oferă posibilități diverse de a asocia idei din diferite sfere culturale, conținutul său fundamentându-se pe o viziune nuanțată asupra existenței. Diversitatea procedeeelor și formelor stilistice, ca și faptul că eseul nu presupune un model rigid, fac ca textele eseistice să se bucure de interes în diverse domenii ale culturii, chiar dacă unii critici literari consideră că eseul este foarte dificil de definit, având în vedere diversitatea, mobilitatea scriiturii și disponibilitatea afectivă aferentă acestui gen care circumscrie o mare varietate tematică din sfera științelor umaniste. Eseul literar are un statut paradoxal, el definindu-se printr-o alură mai degrabă rebelă față de orice definiție, revelându-se față de alte tipuri de eseuri, prin racordarea la statutul autonom al literaturii, căci textele eseistice

de acest tip dezvăluie o identitate estetică din corpusul eterogen al textelor eseistice generice, eseul literar fiind un exercițiu fascinant al gândirii teoretice literare asupra obiectului de studiu, o temă, un subiect, o definiție sau o aproximație a orizontului literaturii. Pe de altă parte, eseul este discurs, dar un discurs despre altceva, prin care se încearcă problematizarea unei teme, validându-se, în fond, valoarea adevărului pe care îl exprimă prin specificul expresiv al propriei structuri validate de calitatea sa de text literar. Eseul literar are aparențele unui discurs literar, revelând statutul operei literare în calitatea sa de document estetic și istoric, eseul propunându-și explorarea fenomenului literar în general.

Nu în ultimul rând, am considerat necesară prezentarea succintă a imaginii/ condiției literaturii feminine, o raportare a acesteia la începuturi, dar și o receptare a ideii din perspectiva unor autoare contemporane. Sintagma *literatură feminină* mai are unele accente peiorative, astfel încât considerăm că un studiu dedicat operei unor scriitoare trebuie să debuteze cu o succintă incursiune în perimetrul literaturii scrise de femei, analizând și ilustrând articulațiile teoretice ale conceptului din unghiul istoriei și criticii literare, dar și din perspectiva teoriilor feministe, literatura feminină fiind un concept dificil de definit deoarece, după cum s-a afirmat, ideea unei literaturi scrise de femei ar putea să sugereze un fel de izolare a feminității, în locul integrării ei fructuoase în spiritul principiilor egalității de gen.

Capitolul al doilea, *Ana Blandiana - dimensiunea existențială a eseului*, se constituie ca o interpretare a operei eseistice și publicistice a autoarei, operă considerabilă, cuprinzând volumele *Calitatea de martor* (1970), *Eu scriu, tu scrii, el/ea scrie* (1975), *Cea mai frumoasă dintre lumile posibile* (1978), *Coridoare de oglinzi* (1983), *Autoportret cu palimpsest* (1985), *Ghicitul în mulțimi* (2000), *Cine sunt eu?* (2001), *Fals tratat de manipulare* (2013), *Istoria ca viitor și alte conferințe și alte pagini* (2017), texte în care substanța scrisului este prelucrată într-o perspectivă etică, la care se adaugă latura confesivă, autobiografică.

Parcursul operei Anei Blandiana are drept fundament propria biografie, încadrată în contextul unei istorii tensionate, cu un debutul literar supus rigorilor cenzurii și ideologiei politice, situație ce se va regăsi pe tot parcursul itinerariului literar al autoarei, pentru care scrisul are forță destinală, absolută, determinând neliniști, entuziasm al trăirii literaturii și pasiune etică. Marile teme și motive ale creației au ca punct de plecare un set de principii ale existenței bine fundamentate, regăsindu-se într-un ansamblu de toposuri cu caracter universal: viața, timpul, moartea, candoarea, geneza, extincția, singurătatea, puritatea ființei, mitologia, creația, iubirea,

spațiul citadin, natura, existența, propensiunea spre divin, planul etic, orizontul estetic, toposul gnoseologiei. Toate aceste toposuri circumscriu o sumă de motive recurente: Dumnezeu, apa, focul, aerul, pământul, sacral, profanul, celestul, iluzoriul, precaritatea condiției umane, percepția timpului, cu numeroase variațiuni simbolice marea, valul, lacrima, zăpada, roua, țărâna, corabia, fântâna, noroiul, stânca, secunda, țărâna, insula, castelul, oul, plânsul, cerul, flacăra, mîzgă, ochiul, etc.

Au fost urmărite dominante importante ale operei: primatul eului în poezie, proză și eseistică, accentul plasat în toate scrierile sale pe subiectivitate, supremația cunoașterii intuitive asupra celei raționale, conceperea eului ca devenire, înscrierea ființei în timp, acuta aspirație spre autenticitate, fragilitatea ființei umane, existența ca suferință și absurd, destinul tragic al omului modern, sentimentul spaimei și al angoasei, salvarea din sfera absurdului prin reflexivitate și înțelegere, momentele de trezire spirituală din inerția existenței, investirea experiențelor proprii și a reliefului lumii cu semnificație, responsabilitatea față de propriul destin, asumarea nevoii de libertate, căutarea solidarității etc. Acest mod de a gândi omul și lumea se regăsește în eseistică, evidențiindu-se concepția Anei Blandiana despre statutul scriitorului ca martor al societății și al istoriei: scrisul ca opțiune existențială, condiția morală a scriitorului, responsabilitatea acestuia față de adevăr, implicarea în social, rezistența prin cultură, condiția scriitorului interzis sau persecutat. Mesajul operei eseistice a Anei Blandiana se înscrie în canoanele unei gândiri cu vocație umanistă, căci prin eseistică se relevă confruntarea eului reflexiv cu abaterile morale ale epocii, fiind exprimate dorința de salvarea prin artă sau frumusețea naturii, întoarcerea în spațiul memoriei și în spațiul intimității eului. Nevoia de libertate, amprenta etică, sancționarea curențelor realului, responsabilitatea intelectualului față de lumea din care face parte, implicarea sa în mecanismele sociale ale realității, conceperea creației ca destin exigent, toate aceste coordonate dominante înscriu eseurile Anei Blandiana pe orbita umanismului. Tematica eseurilor este strâns legată de spațiul și timpul în care a trăit autoarea, care își explică propriul destin literar prin corelația cu evoluția lumii și desfășurările istoriei. Volumele de eseistică surprind modul în care autoarea se raportează la realitatea imediată, remarcându-se diversitatea problematicii, cursivitatea textelor, discursul fragmentat, spontaneitatea relatării, caracteristici, expresivitatea resurselor de reflecție și de dicțiune eseistică.

Capitolul al treilea, *Ileana Mălăncioiu - rostirea adevărului*, surprinde reperele estetice și morale din opera eseistică și publicistică, practică cu incontestabilă responsabilitate și

verticalitate, în volumele de eseuri ce întregesc profilul celei care s-a afirmat magistral ca poetă: *Vina tragică. Tragicii greci, Shakespeare, Dostoievski, Kafka* (1978), *Călătorie spre mine însămi* (1987), *Crimă și moralitate* (1993), *Cronica melancoliei* (1998), *A vorbi într-un pustiu* (2002), *Recursul la memorie. Convorbiri cu Daniel Cristea-Enache* (2003), *Exerciții de supraviețuire* (2010), *Am reușit să rămân eu însămi* (2016). În demersul interpretativ aplicat eseurilor Ilenei Mălăncioiu s-a urmărit strategia complexă a autoarei care în aparență narează, comunică, evocă, pune în scenă fragmente mai vechi sau istorii recente, de cele mai multe ori livrescul fiind integrat în mod natural propriilor viziuni. Astfel, narațiunile din spațiul rural, prin rememorări dintr-o copilărie îndepărtată, sunt repovestite, selectate de filtrul memoriei, cu conștiința apartenenței la o lume imaginată, ele părând să se desprindă dintr-o carte despre suferință și umilință, despre viață și moarte, despre iubire și ură, sau despre inocență și vinovăție. Dacă poezia are în centrul său sinele, epicul din eseuri și publicistică o prezintă pe autoare în raport cu sine și cu ceilalți, reprezentând o prelungire a formelor, viziunilor și atitudinilor lirice, opera, în ansamblul ei, transformându-se în autentice exerciții de recuperare și de supraviețuire spirituală și identitară. Eseurile și publicistica din volumele Ilenei Mălăncioiu abordează problematici diverse, dintr-un spectru amplu, avansând mai târziu înspre nucleul unor teme și obsesii modelatoare.

Prin colaborarea la presa culturală ori prin numărul mare de interviuri acordate, Ileana Mălăncioiu s-a afirmat, dincolo de activitatea literară multivalentă propriu-zisă, ca o voce importantă a cetății, un model pentru scriitorii angajați în dezbaterile unor fenomene din viața socială, politică și culturală. Majoritatea textelor din volumele postdecembriste ale Ilenei Mălăncioiu se regăsesc sub semnul publicisticii civice și politice, autoarea optând pentru acest mod de raportare la prezentul trăit fără menajamente, prin adoptarea unui stil direct, riguros, argumentat. Sunt cărți ce surprind reperele estetice și morale, dar și responsabilitatea și verticalitatea unei scriitoare care sancționează, prin textele ei, inerția și nepăsarea, denunțând criza politicului, lupta pentru putere sau complicitatea în rău, unica opțiune legitimă fiind pentru eseistă rostirea răspicată a adevărului. Autoarea explorează și culisele literaturii, problematizând raporturile scriitorului cu lumea, cu propriul scris, cu relevanța morală a creației, sau cu funcția civică a literaturii. Interviurile și articolele reiterează interogații și obsesii despre o lume aflată în impas, despre atmosfera viciată a tranziției postdecembriste în care domină disprețul, parvenitismul, corupția, imixtiunile politicului în sfera culturii, mediocritatea ridicată la rang de virtute, eseista exprimând, totodată, opțiunea fermă pentru lectură, bucuria scrisului și criza

cuvântului, nevoia de a apăra demnitatea artei și a artistului într-o lume degradată, cu sensuri devalorizate. Volumele postdecembriste de eseuri întregesc profilul autoarei cu o componentă importantă, conștiința etică, trăind cu pasiune și luciditate evenimentele cotidiene și raporturile umane, reliefând modele de demnitate, sancționând ferm abaterile de la sensurile morale ale unor destine și opere, căci, consecventă în opinii, Ileana Mălăncioiu și-a afirmat convingerea că menirea scriitorului, indiferent de circumstanțe, trebuie să rămână în slujba adevărului și a cititorului.

Capitolul al patrulea, *Angela Marinescu - confesiune și suferință* surprinde eseistica Angelei Marinescu (Marcovici), caracterizată de tente violente, dominată de angoase și disperări, de o sinceritate condusă la atroce. În ciuda unor catalogări și etichete mai mult sau mai puțin avenite, autoarea a unor volume de poezie, eseistică și memorialistică, Angela Marinescu rămâne un spirit al gesturilor radicale, cunoscând popularitatea în rândul noilor generații de poeți, cu care își descoperă o reală afinitate ce poate fi intuită în caracterul său efervescent, autentic, în spiritul său tânăr, devenind un reper notabil al vârstei postmoderne a literaturii române, prin accentul plasat asupra autenticității trăirii, prin implicarea existențială a scrisului și dialogul polemic cu canoanele estetice. Caracter introvertit, asumându-și condiția anonimității suferinței în lumea literară, marginală și marginalizată înainte de 1989, autoarea are o modalitate personală de a se situa în raport cu realul, cuvântul devenind instrument de autocunoaștere și transcendere prin explorarea în interiorul ființei, scriitoarea având o sensibilitate excentrică și atipică, fiind o creatoare de expresie și de suflu nou, prin spargerea limitelor limbajului. Potrivit autoarei, experiența poetică își găsește împlinirea, forma, expresivitatea în cuvânt, celelalte experiențe fiind considerate mediocre, efemere. Trăirea autentică e singura demnă de a-și găsi forma, de a se fixa în cuvânt, doar ea implicând, în final, sentimentul prăbușirii, văzut ca o garanție a autenticității experienței, ca eliberare, cunoaștere și ardere interioară.

În cazul Angelei Marinescu, eseistica, exercițiul autobiografic, confesiunea au avut un rol terapeutic, ce au ajutat-o să se elibereze de obsesii, de neliniști, de interogații. Atât în cazul poeziei, cât și în mărturisiri, autoportrete, interviuri sau eseuri, autoarea își exprimă constant crezul artistic, modul particular în care se raportează la sine și la tot ce semnifică existența. Boala și suferința care au însoțit-o și-au lăsat amprenta definitiv asupra ființei și creației sale, determinând-o să-și recunoască plăcerea cu care își descoperă condiția marginalității, durerea fizică, expunerea maladiilor și traumelor conferindu-i o postură neconvențională, căci, la fel ca viața, și scrisul său s-a aflat mereu la limita suportabilității, legătura dintre literatură și viață fiind relevantă în cazul

Angelei Marinescu, limbajul fiind instrumentul pe care l-a perfecționat în timp, ajungând să-l controleze pentru a exprima cât mai adecvat tot ceea ce gândește și trăiește.

Eseurile critice și autobiografice din volumul *Satul prin care mă plimbam rasă în cap* (1997) au o miză etică pe care o urmărește și o evidențiază atât prin intervențiile de natură literară, de la etica scrisului, la necesitatea adoptării unei conduite interioare ferme, inflexibilă la orice abatere de ordin moral. Posedând o intuiție autentică a spiritului național contemporan, autoarea problematizează toate aceste slăbiciuni, chiar cu prețul atragerii disprețului public. *Jurnal scris în a treia parte a zilei* (2003) se constituie ca o prelungire a poeziei în plan teoretic, vizând un excurs psihologic ce explorează trei coordonate: poetică, intelectuală și interioară. Prin însemnările confesive din acest jurnal, autoarea se dezvăluie ca o voce intransigentă a literaturii române contemporane, dincolo de limbajul tăios și de tonul revoltat reieșind uneori o profundă umanitate sau o afectivitate ce își recunoaște nostalgii, erori sau regrete. Dincolo de titlul înșelător sau de datarea unor fragmente ce ar îngădui apartenența acestor texte la categoria autobiografică a scriiturii diaristice, volumul este un eseu consacrat actului scrierii, în care sunt reunite toate celelalte obsesii ale autoarei (început și sfârșit, viață trăită și imaginată, scrisul și trăirea), confesiunile având darul de a completa universul poeziei, prin accente și sensuri noi.

Prin punctele de vedere, perspectivele și comentariile personale, Angela Marinescu dovedește o bună cunoaștere și interpretare a fenomenului literar de la noi, lupta cu și pentru cuvântul poetic fiind punctul de plecare atât în nuanțarea crezului artistic, cât și în încercarea de a trasa limitele și beneficiile existenței poeziei. Există în acest volum câteva texte ce ilustrează un anumit radicalism între două moduri diferite de a face poezie: pe de-o parte, autoarea aduce în discuție poezia de vibrație metafizică, a implicării prin integrarea unei formule existențiale primordială și, pe de altă parte, poezia modernă, abstractă, în cazul căreia eseista resimte nevoia unor precizări legate de ceea ce numește dilema dintre intelectualismul autentic asumat sau unul exterior, ce aparține culturii. Astfel, ca urmare a tradiției conservatoare, dar și a complexului cultural provocat de lipsa circulației limbii, a fost acceptată o formă de intelectualism de natură informațională. Dar, în aceste condiții, implicarea, efortul moral, intelectualismul autentic, au fost percepute ca fiind neimportante, chiar nocive contextului operelor literare, ajungând să fie provocatoare și destabilizatoare pentru cei care le etichetau drept un fel de primitivism, fapt ce a condus către un refuz al implicării, resimțit asupra întregii poezii.

Capitolul al cincilea, *Irina Mavrodin - interpretare și trăire* sondează dimensiunea eseistică și publicistică a operei autoarei, figură emblematică a francofoniei europene, a cărei activitate, de peste jumătate de veac, de poetă, eseistă, traducătoare, autoare de studii critice și publicist, întregește profilul său spiritual și-l completează în mod strălucit. Opera eseistică a Irinei Mavrodin, care surclasează reușitele poetice, se concentrează în jurul procesului de creație, privit ca cel mai misterios act realizat de ființa umană, autoarea fiind neputincioasă adeseori în fața modului de înțelegere a darurilor sale creatoare, în volume excelent articulate hermeneutic: *Spațiul continuu* (1972), *Romanul poetic* (1977), *Poussin – Praxis și metodă* (1981), *Modernii, precursori ai clasicilor* (1981), *Poietică și poetică* (1982), *Stendhal – Scriitură și cunoaștere* (1985), *Punctul central* (1986), *Mâna care scrie* (1994), *Uimire și Poiesis* (1999), *Cvadratura cerului* (2001), *Operă și monotonie și alte eseuri din perspectiva poietică/poetică* (2004), *Convorbiri cu Alexandru Deșliu* (2004), *Despre traducere: literal și în toate sensurile* (2006), *Cioran sau marele joc/ Cioran ou le grand jeu* (2007), *Partea și întregul. Eseuri sau Obsesii fragmentate* (2009), *Autoscopii, autoficțiuni sau Câmpul cu maci* (2013).

În orizontul preocupărilor sale hermeneutice, studiile de critică și teorie literară, Irina Mavrodin preferă specia eseului prin posibilitățile acestuia de a introduce în discurs diferite modalități de expresie contrastante, componentele definitorii ale operei sale eseistice fiind creativitatea, ambiguitatea și ambivalența, actul creației reprezentând în cazul Irinei Mavrodin puntea întregii sale opere. În eseurile sale critice autoarea își manifestă predilecția pentru jocul text-metatekst, stabilind un raport just între personalitatea artistului, îngemănare de inspirație și meșteșug, și metamorfozele textului. În aparență, există o discrepanță între critica lucidă, explicită și poezia profunzimilor autoarei, demersul critic fiind practico-teoretic, dominat de reflexivitate, având ca model „critica nouă” franceză, el fiind realizat din perspectiva teoriei literaturii, dar și din unghiul practicii traducerii, ale cărei exigențe i-au impus autoarei o exigentă disciplină interioară. Cărțile publicate după anul 1989 sunt mai puțin tehnice, dar la fel de riguroase, rigoarea fiind o valoare indiscutabilă și constantă a Irinei Mavrodin, dovedind prin apelul la o argumentație mai degajată evoluția spre o înțelegere avansată a teoriei literare, cu deschideri spre calitățile subiectivității sau spre inovațiile literare, inclusiv cele din sfera textelor postmoderne.

Bogata activitate eseistică a Irinei Mavrodin se circumscrie atât descrierii cât mai obiective a comportamentelor auctoriale, a relației autorului cu opera pe cale de a se face, cât și tranziții înspre specificul demersului intertextual, relevându-se o preocupare constantă pentru o inovare

permanentă a domeniului critic și teoretic, pentru o trecere de la un domeniu la altul, într-un dialog permanent considerat, de multe ori, imposibil. Atenția specifică acordată fenomenului de creație este evidentă: termeni precum *facere*, *fecundă tensiune*, *creativitate*, orientează lectura spre domeniul fundamental al creației. Acestor cuvinte le sunt asociate concepte care se constituie în adevărate caracteristici care surprind atribute specifice oricărui proces creator: *tensiune*, *consecvență*, *răbdare*, *plăcere* și *chin*. Reflecțiile despre poezie revin pe parcursul eseurilor, fixându-i existența sub incidența binomului necesitate-hazard, concepte prezente chiar în opera autoarei. Pornind de la premisa că virtual, orice poate poseda poezie - starea aceasta există în fiecare dintre noi, dar unii doar o realizează - iar toți cei care fac literatură au într-o oarecare măsură disponibilitatea și capacitatea de a crea, autoarea încearcă să identifice criterii de recunoaștere a marilor poeți și a mării poezii.

Eseistica poetelor neomoderniste se distinge prin unele particularități ce au ca puncte comune prelucrarea ideilor în contexte concentrate, cu intensitate și pregnanță maximă, înlănțuirea ideilor fiind marcată aproape permanent de natura stării afective, argumentația este riguroasă, centrată pe o constantă ideatică ce conduce spre un sens integrator și, de cele mai multe ori, surprinzător. Se remarcă, în aceste condiții, mai ales varietatea problematicii, succesiunea aleatorie a textelor, fragmentarismul discursului, totala spontaneitate și subiectivitate a abordării subiectelor alese.

Eseurile Anei Blandiana, Ilenei Mălăncioiu, Angelei Marinescu și Irinei Mavrodin se disting printr-o meditație sinceră, autentică asupra existenței umane, prin bucuria descoperirii și cunoașterii existentului ca armonie, prin recursul la normalitate, devotament și respect față de valorile umaniste fundamentale: libertate, iubire, dorința de împlinire, setea de ideal, credința fermă într-o lume a valorilor, evidențiază înzestrarea autorului, acuitatea gândirii, originalitatea, capacitatea de analiză și captează cititorul nu doar prin ce spune ci, mai ales, prin felul cum spune, dimensiuni care invită cititorul să reflecteze altfel asupra lumii, descoperindu-și propriile resurse de autenticitate a gândirii.

BIBLIOGRAFIE

A. BIBLIOGRAFIA OPEREI:

1. Blandiana, Ana, *Calitatea de martor*, Editura Cartea Românească, București, 1970.
2. Blandiana, Ana, *Eu scriu, tu scrii, el, ea, scrie*, Editura Cartea Românească, București, 1976.
3. Blandiana, Ana, *Cea mai frumoasă dintre lumile posibile*, Editura Cartea Românească, București, 1978.
4. Blandiana, Ana, *Coridoare de oglinzi*, Editura Cartea Românească, București, 1983.
5. Blandiana, Ana, *Autoportret cu palimpsest*, Editura Eminescu, București, 1986.
6. Blandiana, Ana, *Ghicitul în mulțimi*, Editura DU Style, București, 2000.
7. Blandiana, Ana, *Fals tratat de manipulare*, Editura Humanitas București, 2013.
8. Blandiana, Ana, *Istoria ca viitor*, Editura Humanitas, București, 2017.
9. Marinescu, Angela, *Satul în care mă plimbam rasă în cap*, Editura Cartea Românească, București, 1997.
10. Marinescu, Angela, *Jurnal scris în a treia parte a zilei*, Editura Muzeul Literaturii Române, București, 2003.
11. Mavrodin, Irina, *Spațiul continuu*, Editura Univers, București, 1972.
12. Mavrodin, Irina, *Romanul poetic*, Editura Univers, București, 1977.
13. Mavrodin, Irina, *Poussin. Praxis si metoda*, Editura Meridiane, București, 1981.
14. Mavrodin, Irina, *Modernii, precursori ai clasicilor*, Dacia, Cluj-Napoca, 1981.
15. Mavrodin, Irina, *Poietică și poetică*, Univers, București, 1982.
16. Mavrodin, Irina, *Stendhal. Scriitură si cunoaștere*, Editura Albatros, București, 1985.
17. Mavrodin, Irina, *Punctul central*, Editura Eminescu, București, 1986.
18. Mavrodin, Irina, *Mâna care scrie: Spre o poietica a hazardului*, Editura Eminescu, București, 1994.
19. Mavrodin, Irina, *Uimire si poiesis*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1999.
20. Mavrodin, Irina, *Cvadratura cercului*, Editura Eminescu, București, 2001.
21. Mavrodin, Irina, *Mâna care scrie. Spre o poietică a hazardului*, Editura EST, București, 2002.

22. Mavrodin, Irina, *Operă și monotonie și alte eseuri din perspectiva poietică/ poetică*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 2004.
23. Mavrodin, Irina, *Convorbiri cu Al. Deșliu*, Editura Pallas, Focșani, 2004.
24. Mavrodin, Irina, *Despre traducere literal și în toate sensurile*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 2006.
25. Mavrodin, Irina, *Cioran sau marele joc. O poietică/poetică a ambiguității- Cioran ou le grand jeu. Une poïétique/ poétique de l'ambiguïté*, Editura Institutului Cultural Român, București, 2007.
26. Mavrodin, Irina, *Partea și întregul. Eseuri sau Obsesii fragmentate*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 2009.
27. Mavrodin, Irina, *Autoscopii, autofictiuni sau Câmpul cu maci*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 2013.
28. Mălăncioiu, Ileana, *Vina tragică -tragicii greci. Shakespeare, Dostoievski, Kafka*, Editura Cartea Românească, București, 1978.
29. Mălăncioiu, Ileana, *Călătorie spre mine însămi*, Editura Cartea Românească, București, 1987.
30. Mălăncioiu, Ileana, *Crimă și moralitate*, Editura Litera, București, 1993.
31. Mălăncioiu, Ileana, *Cronica melancoliei*, Editura Enciclopedică, București, 1998.
32. Mălăncioiu, Ileana, *A vorbi într-un pustiu*, Editura Polirom, Iași, 2002.
33. Mălăncioiu, Ileana, *Recursul la memorie. Convorbiri cu Daniel Cristea-Enache*, Editura Polirom, Iași, 2003.
34. Mălăncioiu, Ileana, *Exerciții de supraviețuire*, Editura Polirom, Iași, 2010.

B. BIBLIOGRAFIE CRITICĂ:

I. ÎN VOLUM:

35. Anghelescu, Mircea, *Textul și realitatea*, Editura Eminescu, București, 1988.
36. Bachelard, Gaston, *Poetica spațiului*, traducere de Alexandra Beldescu, Editura Humanitas, București, 1995.
37. Bachelard, Gaston, *Pământul și reveriile voinței*, traducere de Irina Mavrodin, Editura Univers, București, 1998.
38. Bachelard, Gaston, *Aerul și visele. Eseu despre imaginația mișcării*, traducere de Irina Mavrodin, Editura Univers, București, 1999.

39. Bachelard, Gaston, *Apa și visele. Eseu despre imaginația materiei*, traducere și tabel bibliografic de Irina Mavrodin, Editura Univers, București, 1999.
40. Bachelard, Gaston, *Pământul și reveriile odihnei. Eseu asupra imaginilor intimității*. traducere, note și postfață de Irina Mavrodin, Editura Univers, București, 1999.
41. Bachelard, Gaston, *Psihanaliza focului*, traducere de Lucia Roxana Munteanu, prefață de Romul Munteanu, Editura Univers, București, 2004.
42. Bachelard, Gaston, *Poetica reverie*, traducere din limba franceză de Luminița Brăileanu, prefață de Mircea Martin, Paralela 45, Pitești, 2005.
43. Bahtin, M., *Probleme de literatură și estetică*, traducere de Nicolae Iliescu. prefață de Marian Vasile, Editura Univers, București, 1982.
44. Balota, Nicolae, *Euphorion*, Editura Cartea Românească, București, 1999.
45. Barthes, Roland, *Plăcerea textului*. traducere de Marian Papahagi, postfață de Ion Pop, Editura Echinox, Cluj-Napoca, 1994.
46. Bădărău, George, *Neomodernismul românesc*, Editura Institutul European, Iași, 2008.
47. Bergson, Henri, *Eseu asupra datelor imediate ale conștiinței*, traducere, studiu introductiv și note de Horia Lazăr, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1993.
48. Bergson, Henri, *Materie și memorie*, traducere Cora Chiriac, Editura Polirom, Iași, 1996.
49. Blanchot, Maurice, *Spațiul literar*, traducere și prefață de Irina Mavrodin, Editura Minerva, București, 2007.
50. Boia, Lucian, *Pentru o istorie a imaginarului*, traducere de Tatiana Mochi, Editura Humanitas, București, 2000.
51. Boia, Lucian, *Mitul democrației*, traducere din franceză realizată de autor, Editura Humanitas, București, 2007.
52. Boldea, Iulian, *Ana Blandiana. Monografie, antologie comentată, receptare critică*, Brașov, Editura Aula, 2000.
53. Boldea, Iulian, *Scriitori romani contemporani*, Editura Ardealul, Târgu Mureș, 2002.
54. Boldea, Iulian, *Istoria didactică a poeziei românești*, Editura Aula, Brașov, 2005.
55. Boldea, Iulian, *Poezia neomodernistă*, Editura Aula, Brașov, 2005.
56. Braga, Corin, *10 Studii de Arhetipologie*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1999.
57. Braga, Corin, *De la arhetip la anarhetip*, Editura Polirom, Iași, 2006.

58. Braga, Corin, *Concepte și metode în cercetarea imaginarului. Dezbaterile Phantasma*, Polirom, Iași, 2007.
59. Braga, Mircea, *Destinul unor structuri literare*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1979.
60. Braga, Mircea, *Când sensul acoperă semnul*, Editura Eminescu, București, 1985.
61. Braga, Mircea, *Decupaje în sens: Propuneri de istorie literară*, Editura Imago, Sibiu, 1997.
62. Braga, Mircea, *Teorie și metodă*, Editura Imago, Sibiu, 2002.
63. Braga, Mircea, *Replieri interpretative*, Editura Imago, Sibiu, 2003.
64. Caillois, Roger, *Abordări ale imaginarului*, traducere din limba franceză de Nicolae Balotă, Editura Nemira, București, 2001.
65. Călinescu, Matei, *Cinci fețe ale modernității*, traducere din engleză de Tatiana Pătrulescu și Radu Țurcanu, postfață de Mircea Martin, Editura Univers, București, 1995.
66. Călinescu, Matei, *Cinci fețe ale modernității: modernism, avangardă, decadență, kitsch, postmodernism*, Ediția a II-a, revăzută și adăugită, Traducere din engleză de Tatiana Pătrulescu și Radu Țurcanu, Postfață de Mircea Martin, Editura Polirom, Iași, 2005.
67. Cărtărescu, Mircea, *Postmodernismul românesc*, Editura Humanitas, București, 1999.
68. Chiciudean, Gabriela, *Incursiune în lumea simbolurilor*, Editura Imago, Sibiu, 2004.
69. Cistelean, Al., *Poezie și livresc*, Editura Cartea Românească, București, 1987.
70. Cistelean Al., *Top-Ten(recenzii rapide)*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2000.
71. Coman, Mihai, *Mass media în România post-comunistă*, Editura Polirom, Iași, 2003.
72. Cornea, Paul, *Introducere în teoria lecturii*, București, Editura Minerva, 1988.
73. Durand, Gilbert, *Structurile antropologice ale imaginarului. Introducere în arhetipologia generală*, traducere de Marcel Aderca. Prefață și postfață de Radu Toma, Editura Univers, București, 1977.
74. Durand, Gilbert, *Figuri mitice și chipuri ale operei. De la mitocritică la mitanaliză*, traducere de Irina Bădescu, Editura Nemira, București, 1998.
75. Durand, Gilbert, *Aventurile Imaginii. Imaginația simbolică. Imaginarul*, traducere din limba franceză de Muguraș Constantinescu și Anișoara Bobocea, Editura Nemira, București, 1999.

76. Friedrich, Hugo, *Structura liricii moderne – de la mijlocul secolului al XIX-lea până la mijlocul secolului al XX-lea*, traducere Dieter Fuhrmann, prefață de Mircea Martin, Editura Univers, București, 1998.
77. Fromm, Erich, *Frica de libertate*, traducere de Magdalena Măringuț, Editura Univeritas-Teora, București, 1998.
78. Gauchet, Marcel, *Dezvrăjirea lumii*, traducere de Vasile Tonoiu, Editura Nemira, , București 2006.
79. Girard, René, *Violența și sacrul*, traducere de Mona Antohi, , Editura Nemira, București, 1995.
80. Girardet, Raoul, *Mituri și mitologii politice*, traducere de Daniel Dimitriu, prefață de Gabriela Adameșteanu, Editura Institutului European, Iași, 1997.
81. Grigurcu, Gheorghe, *Poezie română contemporană*, volumul II, Editura Revistei Convorbiri literare, Iași, 2000.
82. Horodincă, Georgeta, *Studii literare*, Editura Eminescu, București, 1978.
83. Iorgulescu, Mircea, *Scriitori tineri contemporani*, Editura Eminescu, București, 1978.
84. Lefter, Ion Bogdan, *Postmodernismul. Din dosarul unei „bătălii” culturale*, Editura Paralela 45, Pitești, 2000.
85. Lefter, Ion Bogdan, *Recapitularea modernității. Pentru o nouă istorie a literaturii române*, Editura Paralela 45, Pitești, 2001
86. Liiceanu, Gabriel, *Tragicul, o fenomenologie a limitei și depășirii*, Editura Univers, București, 1975.
87. Liiceanu, Gabriel, *Despre limită*, Editura Humanitas, București, 1994.
88. Liiceanu, Gabriel, *Om și simbol. Interpretări ale simbolului în teoria artei și filozofia culturii* Editura Humanitas, București, 2005.
89. Manolescu, Nicolae, *Literatura romana postbelică. Lista lui Manolescu, I. Poezia*, Editura Aula, Brașov, 2001.
90. Manolescu, Nicolae, *Istoria critica a literaturii române. 5 secole de literatură*, Editura Paralela 45, Pitești, 2008.
91. Marino, Adrian, *Dicționar de idei literare*, vol. I (A-G), Editura Eminescu, București, 1973.
92. Marino, Adrian, *Hermeneutica ideii de literatură*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1987.

93. Marino, Adrian, *Comparatism și teoria literaturii*, traducere de Mihai Ungureanu, Editura Polirom, Iași, 1998.
94. Marino, Adrian, *Introducere în critica literară*, Editura AIUS, București, 2009.
95. Micu, Dumitru, *Limbaje moderne în poezia românească de azi*, București, Editura Minerva, 1986.
96. Miroiu, Mihaela, *Neprețuitele femei. Publicistică feministă*, Editura Polirom, Iași, 2006.
97. Moraru, Cornel, *Semnele realului*, Editura Eminescu, București, 1981.
98. Moscovici, Serge, *Psihologia socială sau mașina de fabricat zei*, traducere de Oana Popârda, selecția textelor și postfața de Adrian Neculau, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 1995
99. Negoîtescu, I., *Istoria literaturii române*, Editura Minerva, București, 1991.
100. Negoîtescu, I., *Scriitori contemporani*, Editura Paralela 45, Pitești, 2000.
101. Negrici, Eugen, *Literatura română sub comunism. Proza*, Editura Fundației PRO, București, 2003.
102. Negrici, Eugen, *Iluziile literaturii române*, Editura Cartea Românească, București, 2008.
103. Nicoară, Simona, *Națiunea modernă. Mituri, simboluri, ideologii*, Editura Accent, Cluj-Napoca 2002.
104. Nițescu, Marin, *Poeți contemporani. Sinteze critice*, Editura Cartea Românească, București, 1978.
105. Noica, Constantin, *Jurnal de idei*, Editura Humanitas, București, 2007.
106. Pamfil, Alina, *Eseul, o formă a neliniștii*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2000.
107. Papahagi, Marian , *Cumpănă și semn*, Editura Cartea Românească, București, 1990.
108. Papahagi, Marian, *Eros și utopie*, postfață de Ion Pop, Editura Dacia, Cluj-Napoca 1999.
109. Petraș, Irina, *Despre feminitate, moarte și alte eternități*, Editura Ideea Europeană, București, 2007.
110. Petraș, Irina, *Literatura română contemporană*, Editura Ideea Europeană, București, 2008.

111. Petrescu, Ioana Em., *Modernism/Postmodernism. O ipoteză*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2003.
112. Piru, Al., *Poezia românească contemporană – 1950- 1975*, Editura Eminescu, București, 1975.
113. Pleșu, Andrei, *Călătorie în lumea formelor*, Editura Meridiane, București, 2004.
114. Pleșu, Andrei, *Ochiul și lucrurile*, Editura Meridiane, București, 1986.
115. Pop, Ion, *Jocul poeziei*, Editura Cartea Românească, București, 1985.
116. Pop, Ion, *Pagini transparente. Lecturi din poezia contemporană*, Editura Dacia, Cluj Napoca, 1997.
117. Pop, Ion, *Dicționar analitic de opere literare*, vol. I, II, III, IV, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2003, 2004.
118. Pop, Ion- *Poezia românească neomodernistă*, Editura Școala Ardeleană Cluj-Napoca, 2018.
119. Popa, Marian, *Istoria literaturii române de azi pe mâine*, Editura Semne, București 2009.
120. Radu, Olimpia, *Pagini de critică*, Editura Dacia, Cluj- Napoca, 1988.
121. Raicu, Lucian, *Structuri literare*, Editura Eminescu, București, 1973.
122. Raicu, Lucian, *Critica, formă de viață*, Editura Cartea Românească, București, 1976.
123. Raicu, Lucian, *Printre contemporani*, Editura Cartea Românească, București, 1980.
124. Ricoeur, Paul, *Memoria, istoria, uitarea*, traducere Margareta Gyurcsik, Ilie Gyurcsik, Editura Amarcord, Timișoara, 2001.
125. Rusu, Liviu, *Eseu despre creația artistică. Contribuție la o estetică dinamică*, studiu introductiv de Marian Papahagi, traducere din limba franceză Cristina Rusu, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989.
126. Simion, Eugen, *Scriitori români de azi*, vol. III, Editura Litera Internațional, București-Chișinău, 2002.
127. Simuț, Ion, *Critica de tranziție*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1996.
128. Steinhardt, Nicolae, *Critică la persoana întâi*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1983.
129. Ștefănescu, Alex., *Preludiu*, Editura Cartea Românească, București, 1977.

130. Ștefănescu, Alex, *Istoria literaturii române contemporane 1941-2000*, Editura Mașina de scris, București, 2005.
131. Tuchilă, Costin, *Cetățile poeziei*, eseuri, Editura Cartea Românească, București, 1983.
132. Tiutiuca, Dumitru, *Eseul-personalitatea unui gen*, Editura Junimea, Iași, 1979.
133. Țărău, Virgiliu, *Condiția femeii în România în secolul XX. Studii de caz*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2002.
134. Ulici, Laurențiu *Literatura contemporană I-Promoția 70*, Editura Eminescu, București, 1995.
135. Unamuno, Miguel de, *Despre sentimentul tragic al vieții la oameni și la popoare*, traducere și note de Constantin Moise, postfață de Dana Diaconu, Editura Institutului European, Iași, 1995.
136. Ungureanu, Cornel, *Geografie literară*, Editura Universității de Vest, Timișoara, 2002.
137. Valery, Paul, *Criza spiritului și alte eseuri*. Traducere de Maria Ivănescu, Editura Polirom, Iași, 1996.
138. Zaharia-Filipaș, Elena, *Studii de literatură feminină*, Editura Paideia, București, 2004.
139. Zamfir, Mihai, *Cealaltă față a prozei*, Editura Eminescu, București, 1988.

II. ÎN VOLUME COLECTIVE:

140. Braga, Corin, (coord.), *Morfologia lumilor posibile. Utopie, antiutopie, science-fiction, fantasy* (coord), Editura Tracus Arte, București, 2015.
141. Dragomir, Otilia, Miroiu, Mihaela, *Lexicon feminist*, Editura Polirom, Iași, 2002.
142. Izverna, Mioara, Izverna, Pan, *O viață înaltă ca un un dar divin*, Editura Timpul, Iași, 2013.
143. Nicoară, Simona, Nicoară, Toader, *Mentalități colective și imaginar social. Istoria și noile paradigme ale cunoașterii*, Editura Presa Universitară Clujeană/Mesagerul, Cluj-Napoca 1996.
144. Pop, Ioan Es., (coord.), *Ileana Mălăncioiu 75. De anima*, Editura Paralela 45, Pitești. 2015.

145. Popescu, Gabriel, (coord.), *Opera ca proiect – Studii oferite în amintirea Irinei Mavrodin*, Editura Universitaria, Craiova, 2014.
146. Un, Cristian, (coord.), *Angela Marinescu '70*, Editura Paralela 45, Pitești, 201.
147. Ursa, Mihaela (coord.), *Divanul scriitoarei*, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2010.

III. ÎN PERIODICE:

148. Armașu, Liliana, *E suflet aici, între noi*, în „Clipa”, nr. 5, 2008.
149. Boldea, Iulian, *Cunoașterea poetică și simbolismul agonizantului: Ileana Mălăncioiu*, în „Târnava”, an XIII, nr. 78-81, 2004.
150. Boldea, Iulian, *Memoria ca palimpsest*, în „Vatra”, nr. 1-2, 2015.
151. Boldea, Iulian, *Ana Blandiana - fragmente pentru un portret*, în „Vatra”, nr. 1-2, 2015.
152. Boldea, Iulian, *Ileana Mălăncioiu - portret în palimpsest*, în „Vatra”, nr. 7, 2017.
153. Borbély, Ștefan, *Angela Marinescu-integral*, în „Contemporanul. Ideea europeană”, nr. 11 (764), Anul XXVI, 2015.
154. Buciu, Marian Victor, *O auto-bio-grafie*, în „Vatra”, nr. 1-2, 2015.
155. Buda, Dumitru - Mircea, *Renegocierea etică a trecutului*, în „Vatra”, nr. 1-2, 2015.
156. Cernat, Paul, *Pentru o nouă istorie a modernismului literar românesc*, în „Observatorul cultural”, nr. 474, mai 2009.
157. Cesereanu, Ruxandra, *Doamne, domnișoare, scriitoare, autoare – made in Romania*, în „Steaua”, Anul LXVIII, nr. 1 (819), ianuarie 2017.
158. Chirian, Rita, *Autostrada cataclismelor*, în „Vatra”, nr. 7-8, 2016.
159. Chirilă, Viorel, *Ana Blandiana și neomodernismul*, în „Vatra”, nr. 1-2, 2015.
160. Cimpoeu, Cătălin, *Un spirit iremediabil sceptic*, în „Observatorul cultural”, nr. 163, 8 aprilie 2003.
161. Ciopraga, Constantin, *Dincolo de tristețe - Ileana Mălăncioiu*, în „Pro Saeculum” nr. 8 (14), 2004.
162. Ciotloș, Cosmin, *Urcarea în ring*, în „România literară”, nr. 18, 2008.
163. Cistelean, Al. , *De la viziune la atitudine*, în „Contemporanul”, nr. 4, 1990.
164. Cistelean, Al. , *Blandiana „in quarto”*, în „Vatra”, nr. 1-2, 2015.
165. Cistelean, Al., *Totul despre Angela*, în „Studia Universitatis <<Petru Maior>>. Philologia“, nr. 19/2015.

166. Constantinescu, Muguraș, *Despre traducătorul total*, în „Pro Saeculum” nr. 4, 2009.
167. Cristea, Dan, *Stranietate și familiaritate* în „Luceafărul de dimineață”, nr. 20, 4 iunie 2008.
168. Cubleşan, Constantin, *Trăind mitologia*, în „Vatra”, nr. 7, 2017.
169. Dan, Vasile, *Un nume al poeziei române*, în „Vatra”, nr. 1-2, Târgu-Mureș, 2015.
170. Dimisianu, Gabriel, *Calitatea de martor*, în „România literară”, nr. 51, 1970.
171. Dimisianu, Gabriel, *Generația mea în anii '60*, în „România literară”, nr. 13/2008.
172. Dorian, Gellu, *Schiță de portret*, în „Vatra”, nr. 1-2, 2015.
173. Drăghici, Georgeta, *Oare glorie să fie a vorbi într-un pustiu?*, în „România literară”, nr. 5, 2003.
174. Dumitru, Daniel, *Ileana Mălăncioiu sau despre anonimatul privilegiat*, în „Adevărul literar și artistic”, an V, 24 martie 1996.
175. Felea, Victor, *Aspecte ale poeziei de azi*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1980.
176. Glodeanu, Gheorghe, *Provocările fantasticului*, în „Vatra”, nr. 1-2, 2015.
177. Goldiș, Alex, *Conflict deschis cu poezia*, în revista „Steaua”, nr. 4-5/2010.
178. Grigurcu, Gheorghe, *Exactitate rece*, în „România literară”, nr. 6, 2007.
179. Grigurcu, Gheorghe, *Ana Blandiana și homo viator*, în „România literară”, nr. 45, 2007.
180. Ivănescu, Mircea, *Îmblânzirea spaimei*, în „Transilvania”, nr. 11, 1980.
181. Însurățelu, Marius, *Nevindecatele răni ale memoriei*, în „Vatra”, nr. 1-2, 2015.
182. Manolescu, Nicolae, *Cum se debuta la începutul anilor '60*, în „Adevărul literar și artistic”, august 2011.
183. Manolescu, Nicolae, *Generație literară*, în „România literară”, nr. 2, 2000.
184. Moarcăș, Georgeta, *Angela Marinescu, portret de tinerețe: artist și victimă a poeziei*, în „Vatra”, nr. 7-8/2016.
185. Oravițan, Alexandru, *Suferința, libertatea*, în „Orizont”, nr. 2, 2018.
186. Paleologu, Alexandru, *Calitatea de martor*, în „Luceafărul”, nr. 44, 1970.
187. Pavel, Laura, *Onirismul între istoria literară și istoria politică*, în „Vatra”, nr. 1011, 2007.

188. Petraș, Irina, *Ileana Mălăncioiu și riscurile verticalității*, în „Apostrof”, anul XXI, nr. 11 (246), 2010.
189. Petraș, Irina, *Schițe pentru un portret (fragmente recuperate)*, în „Vatra”, nr. 1-2, 2015.
190. Petraș, Irina, *Ileana Mălăncioiu în trei fișe de lectură*, în „Vatra”, nr. 7, 2017.
191. Pîrvu, Maria Cristina, *Irina Mavrodin. Elemente pentru o poietică roșie, cu sâmburii ei negri*, în „Pro Saeculum” nr. 4, 2009.
192. Pop, Ion, *Un caracter exemplar*, în „Vatra”, nr. 7, 2017.
193. Puică, Gina, *Recitind-o pe Irina Mavrodin*, în „Pro Saeculum” nr. 4, 2009.
194. Regman, Cornel, *Poezie în doi timpi*, în „Viața Românească”, nr. 2, 1983.
195. Savu, Violeta, *Basaraba Angela*, în „Vatra”, nr. 7-8/2016.
196. Ștefănescu, Alex., *Un om care nu datorează nimic nimănui*, în „Vatra”, nr. 1-2, 2015.
197. Ungheanu, Mihai, *Ana Blandiana, Calitatea de martor*, în „România literară”, nr. 3, 1971.
198. Tomuș, Mircea, *Ana Blandiana: 50 de poeme, Calitatea de martor*, în „Steaua”, nr. 2, 1971.
199. Vlad, Ion, *Personalitatea scriitorului*, în „Tribuna”, nr. 208, Cluj-Napoca, 2011.

IV. DICȚIONARE:

200. Chevalier, Jean, Gheerbrant, Alain, *Dicționar de simboluri*, traducere de Micaela Slăvescu, Laurențiu Zoicaș (coord.), Daniel Nicolescu, Doina Uricariu, Olga Zaicik, Irina Bojin, Victor-Dinu Vlădulescu, Ileana Căntuniari, Liana Repeșteanu, Agnes Davidovici, Sanda Oprescu, Editura Artemis, București, vol. I, 1994, vol. II, III, 1995.
201. Evseev, Ivan, *Dicționar de simboluri și arhetipuri culturale*, Editura Amarcord, Timișoara, 1994.
202. Zăciu, Mircea; Papahagi, Marian, Sasu, Aurel - *Dicționarul scriitorilor români*, Editura Fundației Culturale Române, București, I (A-C), 1995; III (M-Q), 2001.

V. SITOGRAFIE:

203. Iulian Boldea, *Canonul literar. Limite și ierarhii*, în „Viața Românească”, nr. 3-4, 2009, <https://www.viataromaneasca.eu/revista/articol.php?c=282>,

204. Boldea, Iulian, *Ana Blandiana. Revelațiile poeziei*, în revista „Limba Română”, Nr. 7-8, anul XX, 2010, <https://www.limbaromana.md/index.php?go=articole&n=102>.
205. Boldea, Iulian, *Între spasm și metafizică*, în „Apostrof”, anul XXVII, 2016, nr. 5 (312), <http://www.revista-apostrof.ro/arhiva/an2016/n5/a6/>.
206. Cristea-Enache, Daniel, *De sprijinit. Angela Marcovici- Intimitate*, în „Observatorul cultural”, nr. 673/ 2013, <https://www.observatorcultural.ro/articol/de-sprijinit-2/>
207. Dimisianu, Gabriel, *Generația mea în anii '60*, în „România literară”, nr. 13/2008, http://arhiva.romanialiterara.com/index.pl/generaia_mea_n_anii_60
208. Manolescu, Nicolae, *Generație literară*, în „România literară”, nr. 2, 2000, http://arhiva.romanialiterara.com/index.pl/generaie_literar
209. Marinescu, Angela, *Poezia mea este o confesiune și un obstacol*, în revista „Observatorul cultural”, nr. 789/2015, interviu realizat de Emanuela Ignățoiu - Sora, <https://www.observatorcultural.ro/articol/poezia-mea-este-o-confesiune-si-un-obstacol/>
210. Marinescu, Angela, *În poezie am nevoie de tot mai multă frumusețe care să mă distrugă*, în „Dilema veche”, nr. 764/2018, interviu consemnat Alexandra Georgiana Andrei, <https://dilemaveche.ro/sectiune/la-zi-in-cultura/articol/in-poezie-am-nevoie-de-tot-mai-multa-frumusetate-care-sa-ma-distruga-interviu-cu-poeta-angela-marinescu>
211. Mavrodin, Irina, *Poezia, eseul, studiul critic și traducerea s-au alimentat reciproc*, interviu realizat de Doina Ioanid, „Observatorul cultural”, nr. 594, 2011, <https://www.observatorcultural.ro/articol/poezia-eseul-studiul-critic-si-traducerea-s-au-alimentat-reciproc/>